Nr 4

Trafikutskottets betänkande i anledning av motioner rörande vissa frågor beträffande lagen (1972:435) om överlastavgift.

Motionerna

I motionen 1974:317 av herr Sellgren m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att lagen om överlastavgift får följande tillägg: "Överlastavgift må eftergivas då särskilda omständigheter föreligga", och att Kungl. Maj:t utformar närmare anvisningar som erfordras för tillämpningen av denna föreskrift i enlighet med motionens syfte.

I motionen 1974:483 av herr Eriksson i Ulfsbyn (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att i lagen om överlastavgift införes följande föreskrift: "Överlastavgift må eftergivas då särskilda omständigheter föreligga", och att Kungl. Maj:t utformar de närmare anvisningar som erfordras för tillämpningen av denna föreskrift i enlighet med motionens syfte.

I motionen 1974:1436 av herrar Komstedt (m) och Träff (m) hemställs att riksdagen upphäver lagen om nu gällande överlastavgifter i avvaktan på tillförlitliga lastindikatorer.

Utskottet

Erfarenheterna hittills av lagen om överlastavgift ger – såvitt utskottet erfarit – vid handen att de förväntningar som knutits till avgiftssystemet i stort sett infriats. Således anser sig rikspolisstyrelsen kunna konstatera en kraftig nedgång av antalet överlaster efter lagens ikraftträdande. För utskottet har det ej heller varit aktuellt att ompröva sina tidigare ställningstaganden (TU 1972:13, 1973:4) att ett system med överlastavgifter bör finnas.

I motionerna 1974:317 och 1974:483 yrkas att överlastavgift må eftergivas då särskilda omständigheter föreligger. Härvid framhålls svårigheterna att i fråga om vissa lastslag mera noggrant bestämma lastvikten eller att få en jämn fördelning av denna vikt på fordonens axlar. Svårigheterna kan bero på – förutom lastens beskaffenhet – att godsavsändaren lämnar oriktig viktuppgift. Vidare kan problem uppkomma i samband med successiv lastning och lossning vid transport av gods i containers och slutna behållare. Slutligen pekas på att föraren kan välja en annan färdväg än den som angivits i lämnade instruktioner och därigenom kan komma att färdas på en väg med sämre bärighet än som avsetts.

De i motionerna angivna problemen behandlades av utskottet även åren 1972 och 1973. I viss utsträckning har de – t. ex. i fråga om oriktiga uppgifter från godsavsändaren – kunnat lösas genom att det ekonomiska

ansvaret för överlastavgiften avtalsvägen flyttas över på avsändaren. Enligt vad utskottet erfarit har vidare under senare tid en del vägar och broar ombyggts eller förstärkts, vilket fått till följd att lokala trafikföreskrifter meddelats om högre tillåten belastning på dessa än 8 tons axeltryck och 12 tons boggitryck. Vägverket har därjämte ansett det vara nationalekonomiskt försvarbart att bärighetsreserverna utnyttjats även om detta medför snabbare förslitning av vägar och broar. Med hänsyn till svårigheterna att närmare bedöma lastvikten innan fordonsparken utrustats med lastindikatorer vill utskottet också framhålla att en betydelsefull utveckling pågår på detta område både när det gäller att utrusta terminaler och större grustäkter med stationära vågar och i fråga om utprovning och användning av lastindikatorer på lastfordonen.

Nämnda omständigheter är givetvis ägnade att nedbringa antalet överträdelser av bestämmelserna om överlastavgift. Risk föreligger dock alltjämt för sådana överträdelser beträffande vilka ett påförande av överlastavgift ter sig stötande ur rättssäkerhetssynpunkt eller eljest framstår som uppenbart orimligt. Utskottet finner det därför i likhet med vad motionärerna anfört vara nödvändigt att bestämmelserna kompletteras med en föreskrift av innebörd att avgiften må efterges eller nedsättas då särskilda omständigheter därtill föranleder. I sammanhanget må nämnas att i motsvarande norska avgiftsbestämmelser en föreskrift av liknande karaktär införts. Särskilt beaktande kräver de överträdelser som mer eller mindre förorsakas av en myndighets åtgärder eller brist därpå. I förening med särskilda omständigheter bör även de av motionärerna anförda förhållandena beaktas. Utskottet vill vidare betona vikten av att ifrågavarande bestämmelse utformas på sådant sätt att lagen om överlastavgift även i fortsättningen effektivt kan fylla sin uppgift att motverka överträdelser i fråga om tillåtna laster.

Enligt utskottets mening bör bestämmelsen ha följande lydelse: "Överlastavgift må efterges eller nedsättas då särskilda omständigheter föreligger." Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utarbeta erforderliga lagändringar och utforma de förslag i övrigt som erfordras till följd av det sagda. Förslag bör föreläggas riksdagen snarast möjligt och senast under hösten 1974.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

Genom det anförda synes även syftet med yrkandet i motionen 1974:1436 om upphävande av lagen om överlastavgift i avvaktan på tillförlitliga lastindikatorer till viss del tillgodosett. Utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionerna 1974:317 och 1974:483 samt med avslag på motionen 1974:1436 som sin mening ger

Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande ändring av lagen (1972:435) om överlastavgift.

Stockholm den 26 februari 1974

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lothigius (m), Lindahl i Lidingö (s), Persson i Heden (c), Hjorth (s), Hugosson (s), Håkansson i Rönneberga (c), Clarkson (m), Östrand (s), Stjernström (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Sellgren (fp) och Johansson i Åmål (s).

GOTAB 74 7101 S Stockholm 1974